

Amikor a múltkori számunkban meghívtuk lakosainkat Jan Miklošek emléktáblájának leleplezésére, sokan megkérdezték: „Ki az a Miklošek, mit tett, hogy emléktáblája lesz?” Mindazok számára, akiknek ismeretlen Jan Miklošek neve, most közöljük a RAF hős pilótájának rövid életrajzát.

Id. Jan Miklošek, a repülős édesapja, 1900 után költözött első feleségével, Máriával (született Havránékovával) Diószegre, akitől öt gyermeke született. A család Uhorský Ostrovról származott, és a munka után jöttek Diószegre. Id. Jan Miklošek hosszú éveken keresztül lakatosként dolgozott a cukorgyárban. Első felesége 1915-ben meghalt, gyermekei a munka végett fokozatosan Amerikába emigráltak. Jan Miklošek másodszor az özvegy Szilágyi Máriát (szül. Čambálová) vette el feleségül, aki Ábrahámról származott, két gyermeke volt, és Kuffner Károly de Dioszegh báró kastélyában szolgált, ahol a mosásért és a takarításért felelt. Még két közös gyermekük született

– Jan és Mária (férjezetten Krommer, aki egész életét városunkban élte le). Id. Jan Miklošeknek súlyos balesete volt a cukorgyárban, aminek következtében elvesztette a fél karját.

Ifj. Jan Miklošek 1916. február 1-jén született Nagydioszegyen. A népiskolába Diószegen járt, polgáriba pedig Szencen. Osztálytársa és barátja volt Pokreisz Józsefnek és Tanczer úrnak, aki hosszú éveken keresztül tanított Diószegen. Pokreisz úr elmondta, hogy Jan jó barát volt, az iskolában szorgalmas volt, és jól tanult. Ezen kívül ügyes iparos is volt, aminek pilótaként hasznát is vette.

Mindig repülős szeretett volna lenni, ezért visszatért Morvaországba, ahonnan családjá származott, és 1934–1936 között a Prostějovi pilótaiskolában tanult, ahol sikeresen el is végezte tanulmányait. 1937. szeptember 1-jén a Csehszlovák Köztársaság katonai pilótája lett, és első állomása a Garamhalászi (Sliac) repülőtér volt.

A Szlovák Állam megalakulása után Diószeget Magyarországhoz csatolták, ezért kénytelen volt megváltoztatni állampolgárságát, mivel katonája volt, nem lehetett a magyar állam polgára.

Ebben az időben nem juthatott haza családjához sem, és mint sok más szlovák pilóta, aki harcolni akart a náci Németország ellen, emigrációba kényszerült.

A külföldi ellenálláshoz való csatlakozása előtt egy ideig börtönben volt, mert részt vett egy leleplezett repülés előkészítésében, de végül, mivel egy morva ember fia volt, a Szlovák Államtól hivatalos engedélyt kapott arra, hogy kiutazzon Jugoszláviába. Belgrádba 1939. december 8-án érkezett, onnan a Közép-Keleten keresztül Franciaországba került. Franciaország kapitulációja után Angliába

hajózott, ahol a RAF (Angol Királyi Légierő) 311. Csehszlovák bombázó repülőszázadának tagja lett. E repülőszázad tagjaként számos sikeres misszióban vett részt.

1941. szeptember 15-én utolsó harci repülése Hamburg kikötője felé irányult. Már az indulás előtt rossz előérzete volt. Szobájában minden személyes holmiját összecsomagolta, és amíg fel nem szállt Wellington KX-L R-1015 típusú repülőgépre büskomor volt. Legénységével röviddel 20 óra után szállt fel. A repülőgép azonban a repülés során lángokban zuhant a földre. A balesetnél az egész legénység életét veszítette.

Mindannyiukat 1941. szeptember 18-án temették el Lingenben.

Jan angliai életéről a családnak legközelebbi barátja a szintén repülős Valašské Meziříčiből származó Oldřich Hlobil mesélt, aki Jan édesanyját és testvérét a háború után többször is meglátogatta. A pilóták között olyan szabály uralkodott, hogy azok, aki harci bevetésre készültek, személyes holmijukat annak a barátjuknak adták át, aki a földön maradt. Éppen Oldřich Hlobil volt az, akire az a szomorú feladat várt, hogy Jan dolgait átadja a családnak.

A II. világháború után, 1947-ben törzsörmeszteri rangra emelték, és a köztársasági elnök a Bátorságért csehszlovák érdemrendet adományozta neki (az érdemrendről szóló dekrétumot Ludvík Svoboda generális írta alá).

Hosszú éveken keresztül a RAF-ban szolgáló katonák hősiessége tiltott téma volt, és a túlélők közül sokakat üldöztek. Csak a bársonyos forradalom után került sor rehabilitációjukra, így kerülhetett sor arra, hogy 1991-ben Jan Miklošek post mortem ezredesi rangot kapott.

A szocializmus idejében nem tudtuk méltóképpen kifejezni tiszteletünket és hálánkat ennek a hősnek, habár sokan közülünk sohasem felejtették el, hogy szabadságunkat neki és a többi, a RAF egyenruhájában szolgáló szlovák katonának köszönhetjük. Ezt a tényt szeretnénk volna, ha csak szimbolikusan is, jóvátenni az emléktábla felavatásával, amely mindig eszünkbe juttatja majd városunk szülöttének és polgártársunknak, Jan Miklošeknek a hősiességét. ES